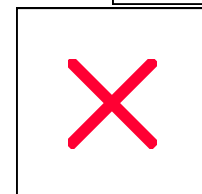
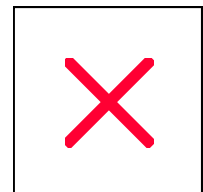
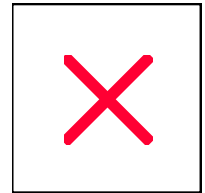

פורטל פיננסי

ראשיצוטטי מניותארביטראז'מט"חניתוח טכניאג"חמעו"ףבורסות בעולםחוזים עתידייםישראליותקרנות נאמנותתעודות סלמפת הפורטל
תיק ההשקעות שלי
תיק ההשקעות שלידירוגיםאודות התיק רסלול - iPhone
פורטל סלולריעדכוני SMSiPhoneמניות SMS טבולג TV
גלובס VT ספרית גלובס
ספריה עמוד ראשיספר החדשבורסה, כלכלה ושוק ההוןניהול ועסקיםקידום והעשרהשיווק ופרסוםחוק, חברה ומשפט טבולג tools
שרותי גלובסזכויות יוצריםניוזלטרספרימייםמארכיון כתבותגלובסTradeOneלוחותקניותNewsTrackerעדכוני SMSועידות וכנסיםועידת ישראל 2009 גלובס מחקריםמדד אמון הצרכניםמחקרי שוק ההון

ראשי

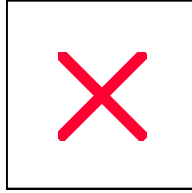
שוק ההון וול סטריט ועולם היי טק נדל"ן סביבה נתח שוק וצרונות דין וחשבון קריירה רכב ספורט תרבות דעות כל הכותרות

חפש

מפת הפורטל הפיננסי

חדשות
ערך מוסף

- עידכוני RSS
- כתבות ארכיון עמוד הבית

קישורים ממומנים

עמוד הבית

!tpircSavaJ troppus ton seod resworb ruoY

זו ארצנו

לרגל ראש השנה ואולי בשל דכדוכית המלחמה, סגר את עצמו אורן פרסיקו בארכיונים, דיבר עם מומחים לעניין, ורשם את דברי ההיסטוריה המוזרה והתכנית של עיתוני ההומור העבריים מימי הטורקים, דרך מלחמות העולם ועד ימי הקמת מדינת ישראל

אורן פרסיקו 29/08/2002, 12:46

גלובס

3 תותחיות בגיליון אחד - לחודש מתנה הקלק!

NEW זלטרם

קבלו ניזלטרם
והתראות SMS

עקבו אחרינו בטוויטר
הצטרפו אלינו בפייסבוק

רב המכה:
הקוד הטכני

הכל על ניתוח טכני

מידע נוסף על החברות בכתבה CVI:

facebook - שתף ב

twitter- שתי ב

הגדל

הקטן

הדפס כתבה

שלח לחבר

עדכוני SSR

לתגובות

"הוצאת חוברת הומוריסטית בימים אלה תיראה בעיני רבים מעשה שלא במקומו ושלא בזמנו, ועיקר טענתם של אלה - רצינות המצב בארץ... אינני רואה אף שבועון, עיתון או ירחון שיופיע בארץ הזאת בלי כותרת שחורה, בלי מאמר חריף על הא או על דא, וכל מילה ומילה הכתובה בשורותיהם של הללו - מגבירה את המתיחות ומשרה מצב רוח כבד ומדוכא. והאם לשם כך נבראו עיתונים בעולמו של הקדוש ברוך הוא? האם אין הקורא מחפש לנוח רגע מכל הצרות הממלאות את לבו - ולכל הפחות אחת לשבוע לחייך, לצחוק ולהפיג את המרירות? להכניס שמינית שבשמינית מן ההלצה בשרשרת הדכדוכים והפורענויות העוברות עלינו כרגע - זוהי מטרת החוברת המונחת לפניכם וזוהי מטרת מחבריה".

החתום על שורות מרגשות אלה הוא מר עזר כרמיאלי (שמו האמיתי היה אליעזר כרמי), והוא כתב אותן בשנת 38', בעת שמאורעות הדמים שטפו את הארץ, ואיימו להשבית את מהלך החיים המחויך של יושביה. זהו חלק ממאמר הפתיחה של העיתון ההיתולי שערך כרמיאלי - "תשע בגרב", ומיד לאחריו מתפנה העורך למלאכתו העיקרית - הורדת המתיחות והרמת המורל. משימה זו נפרשת על פני כמה עמודים בדמות ביקורת ארוכה (ומעט מרושעת) על העיתון הנפוץ אז "תשע בערב", ובייחוד על כתיבתו של אחד מנשה לוי, שמר כרמיאלי, כך נראה, לא העריך את כישוריו העיתונאיים.

האלטרנטיבה שהציע "תשע בגרב" (עיתון חד פעמי להומור וסטירה. שמונה עמודים, המחיר: 5 מיל) לא הסתכמה ביציאה בגלוי נגד כתיבתו החובבנית של מנשה לוי; כשאר עיתוני ההומור של התקופה היה גם עיתונו של כרמיאלי יוצא דופן בעיקר בסגנונו המשוחרך. עיתוני הבוקר ועיתוני הערב נחשבו לרציניים בעריכתם, ולא העסיקו מיני דימיטרי פרוקופייפים שתיארו בלשון מליצית תחבולות מפולפלות של דלי מזל מרחבי ברית המועצות לשעבר. ההפך הוא הנכון, הגיליונות היו עמוסי מילים והידיעות ענייניות ומיושבות בניסוחן. אשר לעיתוני ההומור, כמו שיתגלה, הרצינות הייתה מהם והלאה.

"תשע בגרב" שבק חיים מיד לאחר יציאתו לעולם, ורוב עיתוני ההומור שניסו לשרוד יותר מגיליון אחד נסגרו אחרי שלושה או ארבעה. אולם כיוון שהיו עשרות רבות של ניסיונות דומים במחצית הראשונה של המאה העשרים, ותודות לאספנים כפייתיים כמר יעקב צדקוני, הגיעו לארכיוני העיתונות בארץ אוספים ענקיים המעידים על תופעה שאמנם נעלמה בינתיים מעולם התקשורת המקומי, אך כזו שיכולה לספק מידע רב לא רק על החיים ביישוב הישן, אלא גם על התככים הקטנוניים שהעסיקו את תושביו.

"הפטפטן" חושף עיתוני ההומור הראשונים בארץ היו רובם יציאות אקראיות של אנשים בעלי אצבע קלה על המקלדת וגישה מזדמנת למכונת דפוס, והם מתאפיינים בהומור שכיום קשה להבינו מכיוון שרובו ככולו עוסק בפרפרזות על מאורעות ואישים שאינם ידועים עוד לציבור.

בספרו "אוצר ספרות ההומור" מציין חוקר תולדות היישוב גצל קרסל כי העיתון ההיתולי הראשון שיצא בארץ היה "הפטפטן", שהוציאה לאור בשנת תרס"ח (1908) "אגודת אחדות". לא היה מדובר בעיתון של ממש, אלא בגיליונות כתב יד ששועתקו בכתברב - הכינוי התקופתי להקטוגרף. העיתון עצמו לא נשמר, ואנו למדים על קיומו רק מתוך מאמר בעיתון "השקפה" המתאר את יתרונותיו וחסרונותיו של "הפטפטן" (לא בלתי מצחיק אך נכשל בריבוי שיקוצים אישיים, וחסר ביקורת חברתית - פרוטוטיפ לבעיות שאפיינו את ממשיתיו).

בי"ד באדר תרס"ט, לקראת חג הפורים של שנת 1909, יצא לאור בירושלים עיתון ההומור המודפס הראשון - "ליהודים" - בעריכת קדיש יהודה ליב סילמן. עיתון זה שם לעצמו מטרה ללגלג על משפחת בן-יהודה ששלטה אז בעולם העיתונות העברי, ומעידה על כך כותרת המשנה שלו - "עיתון חשמי". למי שלא גדל בארץ לפני 100 שנה נסביר שהמילה "חשמה" הייתה המונח העברי שמצא מחיה השפה העברית לקונסטיטוציה שהשליטה אז האימפריה העותמאנית

באזור. מילה זו, שהיא מעין ראשי תיבות למונח "חוקת שלטון מוגבלה", הייתה אבן בנייה בסיסית בהומור של "ליהודים", שהרבה ללעוג לחידושי השפה של משפחת בן-יהודה.

הגיליון הראשון, עשרה עמודים אורכו, כלל הומורסקה על מילה זו ומערכון היתולי על חמדה בן-יהודה. גם הגיליונות הבאים לא חסכו בביקורת על אותה משפחה, ורק מן הגיליון החמישי של השנתון היתולי הוחלפה כותרת המשנה שלו (תחילה "עיתון הגון" ואחר כך "עיתון פורימי, מקסימי, נעימי, טעימי, אינטימי, אנונימי"). "ליהודים" יצא בכל חג פורים עד שנת 1925 (חוץ משנות מלחמת העולם הראשונה) והיה פורץ דרך ומקור לחיקויים.

אורה ושמחה כחודש לאחר הופעת "ליהודים" הראשון, בערב חג הפסח, הגיעה התשובה של משפחת בן-יהודה בדמות "חמר-גמל" שהתלווה כמוסף נטול פרסומות לעיתון "הצבי". מדובר בחוברת של שמונה עמודים צפופים שהייתה אמורה להיות גיליון א' בירחון היתולי, אך מעולם לא יצאו לה המשכים. מאמר המערכת קובע לאחר כמה מאות מילים (ובכללן "אנחנו לא נרבה במילים") כי "חמר-גמל" הוא סיכום של המאורעות והמעשים, המהפכות והתמורות, הדעות והמחשבות, הרעיונות, הפעולות, התקופות והזרמים אשר בארץ ישראל". הכותרת מכריזה כי האחראי על העיתון הוא איתמר בן אב"י, אך העורך למעשה היה ישעיהו קרניאל, שאחר כך ערך גם את מוסף ההומור של "דואר היום", תחת שם העט עזמות. בכלל, רוב הפעילים בסצנת ההומור בארץ נדדו באופן קבוע מעיתון לעיתון אם כשחקני חיזוק ואם כמושא לבדיחות.

בפורים שנת 1910 יצא לאור "המדגדג - עיתון לשקרים וכזבים" בעריכתו של אברהם אלמליח, שהיה רובו ככולו ביקורת עוקצנית אף יותר על בן-יהודה ומשפחתו, אלא שהפעם נוסף חידוש - הקנטות גם על סילמן ועיתונו "ליהודים". באותה שנה יצא גם הגיליון הראשון של "ויזתא", כתוב בכתב יד ומשועתק בהקטגורף. "צעירי רחובות", שלקחו את הקרדיט על הוצאת העיתון (העורכים בפועל היו יוסף יודלביץ וטוביא פאדובה), הכריזו כי העיתון נועד "לחוצפה, לעזות פנים, למוסר, לתורה ולדרך ארץ; לשאלות מדיניות וציוניות, מעשיות ובטלניות, ארציות ואוויריות, יהודיות וישראליות, עבריות וערביות". מחירו: שבע עשיריות. בשער הפנימי של "ויזתא" מופיע מדור "משלוח מנות", רעיון שהועתק מ"ליהודים", ובו שולחים צעירי רחובות מתנות לאישים ולגופים. "לדיזנגוף - מזגגה חדשה... לשינקין - מטפחת אדומה... לציונים המבקשים ראש - זנב" וכיוצא באלה.

עיתון זה יצא אחת לשנה במשך שלוש שנים רצופות, ללא פרסומות, וכלל פיליטונים, מערכונים, "תלגרמות", שהיו מעין מדור מסביב לעולם, וראיונות בדיוניים עם דמויות משעשעות.

הקראת ב"היבלת"?

בפורים של השנה הבאה הופיע עוד עיתון, של 14 עמודים, שענה לשם "אחשדרפן - עיתון לזמן שכרותנו". את העיתון ערך חיים בן-עטר, שהיה עורך עיתון "החרות", ו"אחשדרפן" היה מעין מוסף פורימי שלו. העיתון הקדיש את עיקר דפיו לבדיחות על אליעזר בן-יהודה ועיתוניו, על אשתו חמדה, על בנו איתמר בן אב"י, על ק"ל סילמן ועיתונו "ליהודים", ולמרות כל זאת נמצא מקום גם לעקיצות ל"ויזתא" ו"חמר-גמל".

ההומור היה כל כך פרוץ עד שכמה ימים לאחר הופעת העיתון התפרסמה ההודעה הבאה ב"החרות": "מערכת 'החרות' מבקשת סליחה מאת אלה מבני ישראל עירנו, עסקנינו וסופרינו שהרגישו את עצמם נעלבים בהיתולי האחשדרפן".

דוגמה לתלישות מסוימת של ההומוריסטיקנים דאז אפשר למצוא בעיתון "היבלת" שיצא ב-1912 והיה בעצם חוברת של 16 עמודים פצפונים המוקדשת כולה לחתן היובל "חיים יעקב מירושלים העובד כעגלון כבר 35 שנה..." ובה מסופר כי "...לפני איזה עשרות בשנים כאשר רק החלה העגלונות להתפתח בירושלים, היו העגלונים הראשונים ז ר י ם. אף יהודי אחד לא ההין להיות עגלון. כי מאוס מאס בעבודה זו ולא רצה להתעסק בסוסים. והנה בא הנער חיים יענקלה, והוא בביתו העמוקה הבין מה רע יהיה גורלו של היישוב בהיותו תלוי אך ורק בעגלונים ז ר י ם ויהודי הבא לארץ ישראל יצטרך לנסע למקומות הקדושים... עם עגלון זר. ומשום כך קיבל עליו חתן היובל להיות עגלון... תנו כבוד לרבי חיים יעקב מירושלים".

לאחר הסיפור הציוני הזה מופיעים זיכרונות ילדות של עסקני היישוב על הרב חיים יעקב, ומכתבים שנכתבו אליו מטעם ראש הוועד ולשכת דוקטורי א"י, הננס המייצג את ננסי הארץ, ואישים מכובדים אחרים. עד היום לא ברור מדוע היה חשוב למישהו להוציא עיתון שכזה.

העיתון הנפוץ במדינה בימי מלחמת העולם הראשונה פסקו עיתוני ההומור מלבצבץ, אך עם סיומה חזרו ביתר שאת בכמויות כפולות ומכופלות, והציפו את השוק במשך כל השנה. נראה כי ייטב לנו אם ננצל הפסקה זמנית זו כדי לשוחח עם שני מומחים בעניין.

דן אלמגור מסכם את תופעת ריבוי עיתוני ההיתול בארץ במילים הבאות: "זה היה דבר שולי וזניח לחלוטין. הייתי אפילו אומר שאת רוב ספרות ההומור הוציאו חצי תריסר אנשים שרובם היו גרפומנים. הם לא היו כישרונות גדולים בלשון המעטה, העיתונים רובם לא מצחיקים, וגם היום ההומור שלהם נחשב מפוקפק. רובם ידעו לחרוז או לכתוב איזשהו פיליטון, אבל לא הרבה יותר מזה. כל עיתון יצא בכמה מאות עותקים, וכל הקוראים של כל עיתונות ההומור בארץ היו אולי 2,000-3,000 איש.

"העיתונים הללו היו יוצאים בדרך כלל לחגים, העורכים הועידו אותם לקהל מוגבל של ידידים ולמדנים, והם נמכרו בכמה קיוסקים לפני החג. רובם הגדול היו מתחת לבינוניים ברמתם, בחלקם ממש בולטת העילגות, והרבה פעמים הבדיחות היו ממוחזרות. אבל זה היה הבייבי של העורכים, אנשים שהיו קצת גרפומנים, קצת נודניקים.

"היו שם חשבונות נגד המפלגות השונות, משורר אחד שיצא נגד עורך שלא פרסם את השירים שלו, הוצאת קיטור של אנשים שמשוהו לחץ להם, חשבונות של עסקנים סוג ג'-ד'. לא תמיד הבינו מה הם רוצים, לפעמים הלך העורך לבית הדפוס, הוציא את העיתון שבו הוא לועג למתחרה שלו, חילק לחמישה קיוסקים והרגיש שהוא סופר גדול. שנה אחרי זה ההוא הוציא עיתון שיוצא נגד הראשון, ולמרבה הצער רובם הגדול היו חסרי כישרון.

"אי אפשר לומר שזה השפיע על הנעשה בארץ, שיותר מאפס פסיק אפס אחוז ידעו על זה או קראו את זה. לטור אחד של אלתרמן ב'דבר' הייתה השפעה פי אלף מלכל עיתונות ההומור בארץ".

"ד"ר מרדכי נאור מהמכון לחקר העיתונות היהודית באוניברסיטת תל אביב מבהיר כי הקיום של העיתונים הללו היה אזוטרי בגלל תנאי הסביבה שבהם הופיעו. נאור: "העיתונים הללו נתפסו בצורה מאוד לא רצינית מכיוון שמדובר היה בתקופות קשות, המנדט, מלחמת העולם וכו'. אז פתאום באים אנשים שמקשקשים, אולי לילדים ונוער זה עבד אבל אני לא חושב שאיזשהו עיתון רציני כתב על זה מילה. אפשר להכניס את זה לקטגוריה של התקשורת הלא קנונית, הלא תקנית ואפילו הלא לגיטימית, כי אלה היו דברים שוליים, שלא הגיעו בכלל לפריפריה. העיתונים האלה הם לא אבני דרך. זה אמנם לא היה לגמרי בחלל ריק, אבל לא היה לזה שום אימפקט משמעותי.

"ככלל העיתונים הללו היו מין שסתום שדרכו יצא קיטור, מכיוון שכל שאר העיתונים היומיים היו רציניים ולא היה בהם מקום להומור וסטירה. תאר לך שעיתון כמו 'דבר' לא העז אפילו לפרסם אקטואליה מחורזת עד שנת 34', וגם אז היא לא הופיעה בעיתון עצמו, אלא בתוספת שנקראה 'ערב', כי שמה קצת מתפרקים.

"לגבי מספר העותקים של כל עיתון קשה לקבוע בוודאות, אבל אם כשמכרו ב-1909 את 'הצבי', העיתון היומי של איתמר בן אב"ן, ב-1,200 עותקים זה היה בכותרת הראשית של העיתון, אז אתה יכול להבין כמה מכרו מהעיתונים הללו. בוא לא נשכח גם שב-1920, למשל, היו בארץ משהו כמו 20 אלף קוראי עברית, ככה שגם הפוטנציאל לא היה גדול".

תמונות צלופח, רק היום לאחר מלחמת העולם הראשונה חזר "ליהודים" להופיע, ואליו התלוו עיתונים חדשים. אחד הראשונים שיצאו לאחר כיבוש הבריטים את הארץ היה הפורימון "אזני המן" שערך קנקן חדש (חיים דב שחר). בעיתון היו 16 עמודים, והוא יצא לאור בירושלים. מלבד בדיחות על כיבוש הארץ יש גם פרודיה בלתי נמנעת על משפחת בן-יהודה. האלמנט המרענן בעיתון זה היה המודעה שהתפרסמה בעמודו האחרון ובישרה על ספרי ילדים ונוער שהוציא לאור עורך העיתון, עדות ראשונה לכך שהעיתונות, גם אם משועשעת, היא עסק לכל דבר ועניין. העיתון שרד עד גיליונו השני, שלא כלל בדיחות על משפחת בן-יהודה.

"העטלף - חוברת להומור ולסטירה" שערך ניסן טורוב הוקדשה לעניינים ספרותיים, ויצאה לאור בתל אביב של שנת 1919. אחד החידושים בה היה ריבוי הציורים, ובכללם ציור השער המאיים שאייר אברהם אלדמע. המחיר עמד על 10 גרושים. כבר בפתחו של גיליון א', שככל הנראה היה גם האחרון של עיתון זה, מסביר העורך את מגמתו: "העטלף" שואף להיות אורגן ספרותי רציני כדי לתפוס את מקומם של כל האורגנים הספרותיים האחרים שהם מצחיקים מרוב הרצינות והשעמום שפשו בהם. "האורגן יבקש אמת וירדוף צדק כמו שרק עיתון היתולי הגון יכול...". וכיצד תושג המטרה? "דווקא ברפרוף הקל על העניינים, כנוגע ואינו נוגע בהם, בלי משמוש ידיים גסות, בלי קולי קולות, בלי העוויות משונות".

בהמשך העיתון יש מערכה שלישית של חיזיון בן שלוש מערכות, בתירוץ ששתי הראשונות כבר הודפסו בעיתון "האזרח"; ביקורת על הצגה שלא הוצגה; שירה מאת המשורר לא-שניאור; ומילון עברי-עברי משובש ובו אגרונום מתואר כבעל חי המתפרנס מהוראה, אגס הוא סוג של תפוח (המלווה לצורך המחשה בתמונה של צלופח), והאהבה מוגדרת כחושך-הלם. בין לבין מופיעים בעיתון ציורים של גמל, תרנגול ומטרייה, ללא סיבה נראית לעין.

היו גם עיתונים בעלי אופי מעט שונה. אחד מהם הופיע בטבריה בשנת 1921 תחת הכותרת "השפיפון". הייתה זו חוברת פורימית קטנת ממדים, 28 עמודים, שעלתה בסך הכול שלושה גרושים מצריים. העורך י. שתקני (יצחק שוויגר-דמיאל) לא פנה למיעוט העירוני כשאר עיתוני ההומור בתקופה, אלא לסוללי הכבישים באזור טבריה דווקא, שקיבלו גם קרדיט על הכתיבה. החוברת דמתה בצורתה החיצונית לביטאון אחדות העבודה (אך לעגה לגוף זה). בין השאר כלל השפיפון קטע ושמו "הפטיש והסלע - סצנה דרמטית ממלחמת המעמדות בכביש טבריה-צמח" ובדיחות נוספות מהווי סוללי הכבישים. לשם שכנוע בנחיצותו פרסם העיתון בהבלטה כי יחלק פרס לכל קוראיו הצוחקים בשעת הקריאה.

ד"ר נאור: "יצחק שוויגר-דמיאל, למשל, הוא אחד מעורכי העיתונים הללו שידוע בעיקר בשל דברים אחרים שעשה. הוא היה ממייסדי ההסתדרות הכללית ומפעילי אחדות העבודה, ובין השאר כתב גם את הסיפור 'חנה'לה ושמת השבת'. עיתון 'השפיפון' זה יותר עניין פרובינציאלי מהאחרים, זה כמו שמוציאים עלון בצבא. אז יכול להיות שהייתה לזה תהודה גדולה בגדוד העבודה, אבל יכול להיות שזה פשוט נשמר ודברים אחרים לא נשמרו".

מה ב"האזמל"?

המשך תולדות עיתוני ההומור מוביל אותנו אל "לעזאזל!", עיתון של 12 עמודים גדולים, כרוכים ומאוירים שיצא בשנת 1922 ועלה ארבעה גרושים. ערך אותו רז"א ("א"ז בן-ישי). את הפרסומות שהופיעו על כריכתו הפנימית ייחדה רוח היתולית משל עצמן, המתאימה לשאר הכתוב בעיתון. כך למשל כרמל מזרחי פרסם את עצמו באמצעות שיר מזמור לבני לוט. תוכנו של העיתון כלל פיליטונים, מערכונים ושירים, וביניהם השיר "יצר רע ויצר טוב" מאת שפיפון: "יצר רע בי שולט כל ימות החול/ יצר טוב לא יעיז להשמיע קול/ אצא אל משרדי, שם כתבת יש/ שבתה היא את לבי, בעיניה - אש/ רחוב יפו כולו מלא יצר רע/ צרור עלמות עלי מכל עבר בא/ עלמות מפודרות, עלמות מלאות חן/ קרץ להן בעיניך, כולן אומרות: 'הן'".

העיתון הפורימי המתמיד ביותר בשנות העשרים היה "הדרבן", שיצא מ-1921 כמוסף פורימי לעיתון "דואר היום", מעל 20 עמודים שערך כותב הפיליטונים הקבוע של העיתון, עזמות, הלא הוא ישעיהו קרניאל. כותרת המשנה שלו קבעה: "עיתון לענייני החיים (בלי חיים) ולספרות... המוטו שלנו: אין לך דבר העומד בפני הלצון".

מן העבר האחר הופיע מוסף של העיתון "על המשמר" ושמו "האזמל", שתקף בצחוק את אותן מטרות ש"על המשמר" תקף ברצינות. עיתון זה יצא לאור פעם אחת בלבד, בפורים שנת 23', וערך אותו א"ז בן-ישי.

מחדשות הביסקוויט בשל ההצלחה של עיתוני פורים, בשנות העשרים גם בפסח, בשבועות ובחנוכה יצאו עיתוני הומור, אך היריעה קצרה מלהביא סיפורים ודוגמאות גם מ"המצליף", "אץ קוצץ", "הקומקום מקשקש", "אסתר המלך", "שפוך חמתך", "זכר לטיט" ורבים אחרים.

נקפוץ אפוא קדימה אל שנות השלושים, עת עולה בשמי עיתונות ההומור העברי כוכב חדש ושמו שמואל יהושע צביאלי. עיתונאי זה פרסם החל בשנות השלושים עשרות עיתונים חד פעמיים בכל חג אפשרי ובכל מועד שחשב שראוי למכור בו עיתון היתולי. בין עיתוניו "עם הספסר", "שקליאדה", "פורים-רב", "פורימיאדה", "חד גדיא", "ירקות בחצי גרוש", "פלישהיידה", "נצחוניאדה", "גרומיקיידה" ועוד לא מעט עיתונים וביניהם "הוצאות מיוחדות" ל-1 באפריל המדווחות על התפטרותו של ד"ר ויצמן, רצח המופתי בירדן, ותפיסתו של היטלר בתל אביב.

דן אלמגור: "אותו הצביאלי היה מוציא כל שנה את אותו העיתון. אם אתה מסתכל היום אז אתה יכול לראות שכל הבדיחות זה אותו הדבר קודם על היטלר, אחר כך על מוסוליני, אחר כך על הערבים. כשהמאבק היה בבריטים הופיעו למשל כל מיני עקיצות של עיתונות מחתרת שבוודאי מופיעים היום גם בעזה ובגדה".

ד"ר נאור: "שאלתי אנשים בזמנו. אף אחד לא ידע מי זה, אפילו העיתונאים של אז. הוא כנראה היה מ"ל של דברי לימוד, מחברות או בעל בית דפוס. הוא היה מעורב איזה 20 שנה בעניין, ואני לא מאמין שכל החיים הוא הפסיד כסף, אז כנראה שהוא עשה את זה להנאה וקצת לעסקים".

צביאלי המשיך להוציא עיתוני הומור וספרוני הומור גם בשנות הארבעים, לפעמים תחת השם שמואליק, ולרוב עם הסיומת "ידה" בכותרת העיתון.

דוגמה מעניינת מעיתונות ההומור של שנות השלושים מגיעה משנת 33', כשבירושלים יוצא לאור עיתון סטירי מעט שונה - "חזית הביסקוויט". הפעם לא מדובר בבדיחות על עיתונים אחרים או על מחדשי שפה למיניהם, אלא בעיתון שכולו מוקדש לשביתה המתנהלת במפעל לביסקוויטים פרומין. מתברר שבאותה תקופה הלהיטה שביתה הביסקוויטים את רוחות היישוב. מחד עמדו פועלי ההסתדרות בעמדה נחושה להמשיך בשביתתם, מאידך הגיעו פועלי התנועה הרוויזיוניסטית וביקשו לעבוד במפעל וכך למגר את השביתה.

תמורת 5 מיל א"י יכול היה כל אזרח לרכוש את גיליון העיתון ולמצוא בו את הזווית ההומוריסטית לענייני דיומא. את העיתון ערכו וכתבו צבי קרול ויעקב רזניק, שכונו בהתאמה בקי ולץ, והוא כלל פרודיה על מאמרו של ז'בוטינסקי שקרא לשבור את השביתה, דו"ח מיומנו של מפר שביתה שבו הוא מאשים את משחק היו-יו בכל הצרות שבאו על המפעל, פזמונים על הביסקוויט

ושאלות בסגנון: להקיא או לא להקיא (את הביסקוויטים של פרומין)?

"עגל הזהב" בחשיפה הניסיון הרציני הראשון להוצאת עיתון הומור שאינו חד פעמי אלא שבועון לכל דבר התממש ב-1939. אריה דיסנצ'יק ערך ורפאל חביב הוציא לאור את "עגל הזהב - במה להצלפה ציבורית". תחילה נפנה העיתון לברך את עצמו: "שבועון קבוע לסטירה והומור - ברבו, חברים! יש במעשה זה כדי לאוורר ולטהר את העיפוש שבמחוזנו; ויש בו, פשוט, משום תקנת הבריות, משום חינוכו והכשרתו של הדור. כי לשלושת הדברים שאדם ניכר בהם, לפי דעת חכמינו, יש לצרף את תגובתו על בדיחה נאה. אם ארשת פניו נשאר בלי תנועה, ובעיניו לא נצנץ אף גץ קטן - אפילו חכם הוא כשלמה המלך ומלומד כאיינשטיין, נפשו פגומה".

לאחר פתיחה זו מוצע לקורא מבחר חידוד והומור. מערכונים, מאמרים, ביקורת תאטרון ומוזיקה (המבקר יוצא נגד התאטרות המתחנפים ל"מפצחי הזרעונים שבאולם"), ביקורת עיתונות, הפינה הקבועה "מפנקסם של חלמאים", ביקורת פוליטית ענפה וקריקטורות רבות. לעתים אף הופיעה קריקטורה רבת משתתפים על כפולת עמודים מרכזית בעיתון. השבועון היה שונה באופיו מכל אותם עיתונים חד פעמיים, רמת ההומור והקריקטורות בו הייתה גבוהה יותר, וכך גם הניסיון לחדש ולא למחזר. "עגל הזהב" הופיע כל יום חמישי, עמד דרך קבע על 12 עמודים, ועלה 10 מא"י. הוא שרד 15 גיליונות בין מאי לאוגוסט של אותה שנה.

"סיכות" בסקופים למרות מותו בטרם עת של "עגל הזהב" הוא הוכיח שיש אפשרות להוציא עיתון הומור איכותי מדי שבוע, ואפשר שהיה הבסיס הרעיוני להקמת "סיכות" - עיתון ההומור המצליח ביותר בהיסטוריה המקומית.

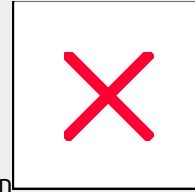
יוסף בס, מקים העיתון, נולד בלבוב שבפולין ב-1908. בצעירותו היה כדורגלן בקבוצת חשמונאים, הקבוצה היהודית היחידה ששיחקה בליגה הראשונה בפולין, ובין השאר עבד גם בעיתון הומוריסטי ושמו "שפילקי". אחרי שעלה לארץ ב-1936 שיחק בקבוצת מכבי חיפה, ולמד ארכיטקטורה בטכניון. מכיוון שלא מצא עבודה כאדריכל החל לפרסם קריקטורות ב"הארץ" וב"דבר" ועבד גם בעיתון "עגל הזהב".

כשנסגר עליו העיתון החליט לפתוח מגזין הומוריסטי משל עצמו. את השם הוא שאל מהעיתון שבו כתב עוד בפולניה, וכך יצא לאור ביום חמישי, 29 בפברואר 1940, הגיליון הראשון של "סיכות", שעתיד לשרוד כמעט שש שנים.

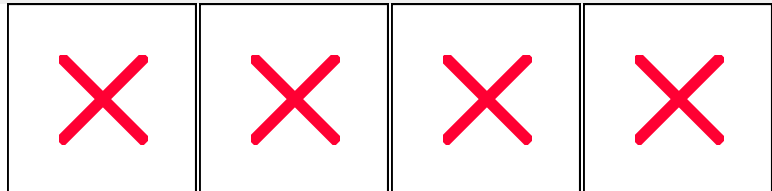
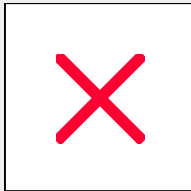
העיתון נכתב ברמה גבוהה יחסית וכלל מדורים קבועים: על השער התנוססה קריקטורה פרי עטו של בס, ובלב העיתון הופיע מדור ביקורת עיתונות ושמו "כך כותבים אצלנו", מעין גרסה מיושנת לפינה "לא נגענו" המוכרת מתוכנית הומור בת זמננו. היו גם מדור שסיקר את התפתחויות המלחמה בראייה צינית, מדור בדיחות לעולה ועוד. לעתים היו יוצאים גיליונות מיוחדים, לקראת חג או סתם מתוך רצון לחדש, כמו גיליון המרגוע והנופש שיצא בקיץ 42' והיה להצלחה כה גדולה ששבוע לאחר מכן יצא גיליון נוסף באותו פורמט, כולו בענייני שלוות החיים.

עיקר העיתון הוקדש לנעשה בתל אביב, שבה ישבה המערכת, אך היו גם אזכורים רבים למתרחש באירופה. היטלר כיבד בקריקטורות רבות ומפעם לפעם התפרסמה גם בדיחה אקטואלית כמו זו, העצובה, שהופיעה בתקופת השיא של מלחמת העולם: "הנס הקטן: אבא, אבא, הבט: הנה הפרחים הראשונים! אבא: לצערי האחרונים! כאן מקימים מחנה הסגר חדש".

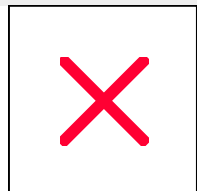
פרסם גם ברשתות שלי

חדש! עדכנו אותי במייל אם הגיבו לתגובה שלי.
בהגיבי הנני מסכים לתוכן תנאי השימוש, המחייב שמירה על אתיקה, כבוד הדדי ותרבות הביטוי והדין. תודה.

- שלח לחבר
- שלח תגובה
- חלון חדש

תצוגה: שרשור | ללא שרשור | מומלצות גולשים

עוד במדור זה

הנצפות ביותר

21:54, 16/08/2010
שירות גלובס
21:17, 16/08/2010

דעות

1
2
3

לכל הדעות

16/08/2010	דרור פויר
לא חדשות טובות	
	מאחורי ההצהרות הסתתרה מזימה להעניק את האינטרנט על מגש כסף לתאגידי ענק	
16/08/2010	ד"ר יובל קרניאל
אמנון אברמוביץ' הוא לא אורי בלאו	
	ואם אברמוביץ' נפל קורבן לזייפן, הוא לא חייב לו את ההגנה המתחייבת למקורות עיתונאיים	
16/08/2010	אדריאן פילוט
אני לא הייתי פותח שמפניה	
	רבעון שני 0102 הוא סוף ירח הדבש של כלכלת העולם, מכאן ואילך יתחילו הצרות	
16/08/2010	דרור מרמור
העשור האבוד של ראשל"צ	
	כנראה שיש מצבים שאפילו הצפה מאסיבית של דירות למגורים, לא מורידה מחירים	
16/08/2010	מתי גולן
מופע הטיוח של חדשות ערוץ 2	
	במקום להתנצל על הברווז העיתונאי, ממשיכים שם כולם לגעגע במקלה תירוצים מביכים	
16/08/2010	יוסי פרנק
אכזבה לאינפלצופובים	
	להסתובב בגבול התחתון של יעד האינפלציה, זה לא פחות גרוע מלהיות בגבול העליון	
16/08/2010	אבי טמקין
מה הציל את המשק?	
	משלה, ההסבר נמצא בדברי פישר בשנה שעברה העולם במשבר וישראל שרויה במציאות	

16/08/2010

עירן פאר
דרוש: בנקאי שמכיר טריקים ושטיקים

שלושה אתגרים עומדים בפני יורש רוני חזקיהו, ובשורות בנק ישראל אין מי שיוכל לעמוד בהם

16/08/2010

שמוליק שלח
הגיע זמן ההסברים מאנדריי דהן

הבריחה ההמונית ממניית קומברס בסוף השבוע מלמדת שלמשקיעים באמת כבר נמאס

סקר גולשי גלובס

לסקרים קודמים

לפי המדגם הפרטי שלכם (דירה שרציתם למכור או לקנות), בכמה עלו מחירי הדירות ב-3 השנים האחרונות?

☐	☐
--------------------------	--------------------------

תוחפל 50%

☐

04% סביב

☐

20%-30%

☐

20%-פחות מ

☐

הצבע

לצפייה בתוצאות

גלובס בכל מקום

פיננסים

מיוחדים

העיתון המודפס

סוכן חדשות אישי

הבמה שלכם - דסק

גלובס בפייסבוק

ארכיון החדשות של גלובס

ניוזטרים

גלובס באיפון

הטוויטר של גלובס

תכנים בסלולר

העיתון דיגיטלי

תיק השקעות אישי

שערי מט"ח היסטוריים

מחשבון מט"ח

זארטיברא'

מערכת מידע למקצוענים

צפיה בני"ע בזמן אמת

המלצות אנליסטים

עדכוני ני"ע למייל ולסלולר

ברומטר נפח המסחר

ניתוח טכני זיו סגל

פורום וול סטריט של שלומי כהן

ניוזטרים משוק ההון

ועידות וכנסים

גלובס מחקרים

מוסף סוף השבוע של גלובס

מגזין לידי גלובס

מגזין לשיווק ומדיה

מנוע חיפוש נדל"ן

לוח המודעות

קניות ברשת

ספריית גלובס

חדש! פרויקטים מיוחדים

זכויות יוצרים

שירות למנויים

ניהול הדיוור האישי

עידכון פרטים

תמיכה טכנית

אקספלורר 8

תנאי שימוש

RSS

עמוד נגיש

צור קשר

חברי מערכת

דרושים

תגיות

פרסמו אצלנו

UI design by **DANIEL CHEN** & **TZUR** | Application delivery by **radware** | Developed By **matrix internet** | כל הזכויות שמורות לגלובס 8002

Feedback Analytics